

Libris
IONEL TEODOREANU

Respect pentru oameni și cărți

LORELEI

**Ediție îngrijită,
tabel cronologic
și opinii critice
de Valeria FILIMON**

AGORA

CUPRINSUL

Partea întâia

„Pe harfa răsturnată a iubirilor tale, Vară...“ 5

Partea a doua

„Trupul și sufletul meu sunt începutul unui mare cântec...“ 24

Partea a treia

„...Și tremurul mânnii care-l caută“ 37

Partea a patra

Prietenul Nathan 104

Partea a cincea

„Anii mei tineri au sunat a cântec...“ 127

Partea a șasea

„...Dar am trecut pe lângă el cu dragostea de mânnă...“ 151

Partea a șaptea

„...Și am rămas cu mâna întinsă ca a regelui Lear“ 192

Tabel cronologic 218

Opinii critice 221

Coperta
DONE STAN

Coordonarea grafică
Liviu Constantin CHIȘCARIU

Lector
Crina DUMITRESCU

Corector
Miruna FILIP

© EDITURA AGORA București 2011
© Livia MANDEAL, unic deținător al drepturilor de autor
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate în exclusivitate
Editurii AGORA București
Orice reproducere integrală sau parțială, prin orice procedeu, a textului
conținut în prezentul volum este strict interzisă.

ISBN 9786069221082

PARTEA ÎNTÂIA

*„Pe harfa răsturnată
a ierburilor tale, vară...”*

Trenul se opri leneș, cu un fumător posomorât la fereastra unui compartiment de clasa întâia.

Gară mică.

Tot aşa trec, cu literă mică, versurile lui Francis Jammes, ducând în trap mărunt, spre cerul cel mai dulce, și-n varatec parfum de sulfină, livănțică, mintă și romaniță, numele fetelor de altădată.

Oprire de trei minute. Numai trei. Dar iată ce se întâmplă în lumină de iunie. Sosise în dosul gării o vastă trăsură de țară, veche și ponosită, adusă de niște căluți zburliți și urecheați, cam rudă cu măgărușii. Un zâmbet aburise lumina deasupra acestei trăsuri, venită parcă dintr-un odinioară al amintirii, prin lanuri de grâu și maci.

La gâțul cailor cântă lin cling-cling de clopoței.

O fată vorbea tate ca vrăbiile în luna cireșelor și râdea cu dinți proaspăti; a doua, mai cuminte, mai măicuță la umbra genelor negre, avea în brațe un mânunchi de flori câmpenești, sprinten multicolore. Purtau pe cap acele pălării de pai, împletite în Ardeal, abea puse pe creștet – plutind în soare ca lotușii pe ape – și prinse cu elastic pe subt bărbie, să nu le răstoarne vântul. Rochii de pânză, cam motololite, cu mânci scurte. Sandale. Din spate, deopotrivă de înalte, păreau surori, din față, prietene tinere, care s-ar scoborî din același scrânciob, unde-au plutit râzând alături animate în soare, cer și vânt, la fel vîi, la fel amețite de vară, aducând pe pământ un neastămpăr aerian.

Și în jurul lor, atunci revărsate din trăsură, într-o îmbulzire și o foială de hulubi speriați, pachete, pachetele și coșuri de papură, toate făcute și legate ca vai de lume. Pe deasupra, un geamandan bucșit, încins cu sfără și frânghiuță, un termos și o liotă de pui de găină cu glasuri suprasoprane de rândunele piuind subt o streașină.. Din trăsură mai coborâse o babă cernită; de pe capră, un moșneag cu musteți fulide și coada biciului însipită în carâmbul cizmei. Iar cânele ciobănesc, mițos, hirsut și plin de scaieți, se tolânise la umbra trăsuri, cu palpității trandafirii de limbă lungă, răstindu-se c-o bruscă tresăltare mânoioasă la câte-o muscă.

Fetele se mișcară iute ca puii secundelor, în timp ce baba și moșneagul, cu grabă terestră de broaște țestoase, aduceau spre tren calabalâcul.

Fata cu glas vesel sosea cu biletele, ținând un coșuleț într-o mână. Dar chiar lângă scara vagonului se împiedecă și căzu, răsturnând coșul cu cireșe negre drept în fața trenului. Bombate și elastice, hulioanele se risipiră ca o turmă de mânji sălbateci într-o depărtare văzută de sus.

– Vai de mine!

Se și ridicase. Pălăria ii căzuse pe spate, rămânând atârnată de elasticul alunecat în jurul gâtului. Negru, des și creț, părul ii împrejmua compact tâmpalele și ceafa, umflându-se tumultuos, c-un fel de mișunare sălbatecă și ageră, ca hoardele barbare, călări venite și cu suliți, în jurul unei însorite cetăți cu portocali în floare. Căci fruntea, obrajii și gâtul erau în ceasul cel mal luminos fraged al tinereții.

Mâna celeilalte ii cuprinse afectuos umărul, împingând-o ușor spre scară.

– Hai, Luli, hai, pleacă trenul.

Silabele numelui sunară în lumină – Lu-li- ciocnindu-se usoare ca o chemare de pasare nevăzută, sus, printre frunzișuri de crâng.

Luli făcu o mișcare de cumpăna nehotărâtă între tren și cireșe, dar, învină de gornița plecării, se sui, cu două lacrimi alungite pe obraji.

Atât. Trei minute.

Dar între miliardele de minute ale vietii, sure ca pânza paianjenilor morți, acestea se iviseră cu grația și prospetimea unor acuarele de Tonitză.

Trenul porni.

Un căluț întoarse capul după tren, trimetându-i zvon bland de clopoței rămași în soare de iunie, cu numele fetelor de altădată.

Fumătorul posomorât de la fereastra compartimentului de clasa întâia aprinse o nouă țigară de la focul celei pe sfârșite; dar nu pentru timpul încet și lung, ci pentru bătaia de inimă înviorată pe care-o ai atunci când într-o carte anostă descoperi un citat încântător.

*

C-un deget, Luli își scoase elasticul care-o strângea de gât, răsturnându-și pălăria pe genunchi. De obicei, după ce se descopăr, femeile își potrivesc părul cu mâinile, instinctiv. Luli, însă, n-avea nevoie. Părul ei se pieptăna singur, parcă sculptat într-o izbucnire de vînt, afirmând conturul vitalității lui vibrante. Și avea gâtul acela avântat, galeș și mlădiu, înduioșetor de pur, al adolescentilor decapitați în vechimea timpurilor, care-au devenit apoi mucenici tineri în moarte pe icoanele bisericilor. Și ca și aceștia, rămași la fereastra creștină a veșniciei lor, cu tot copilărescul colorit al obrajilor umeziți de lacrimile picurate după cireșe, Luli avea o gravitate meditativă, ca și cum ar fi ascultat zvonuri și coruri într-o depărtare a sufletului și a vremii.

Parcă o uitase pe Gabriela, deși numai ele erau în compartimentul de clasa două, față în față, lângă fereastră, hurducate de roțile aceluiași tren care o ducea pe Luli spre bacalaureat. Gabriela acoperise geamul din dreptul ei cu perdeluță cafenie, rămânând în umbră. Lumina de afară avea splendoarea toridă a verii pe stânci calcaroase; arșiță de iunie secetos. Dar nu se înduplașe să tragă storul și în dreptul lui Luli. Nu numai c-o înfrumuseță învăluirea soarelui, dar parcă o și hrănea, ca pe fructele tropicale.

Alături de Luli, Gabriela nu mai simțea nevoia cărților, măcar ținute pe brațe, dacă nu și cetite. Ca o fereastră deschisă pe-o mare lumină de lună cu abur de lilieci înfloriți, preajma lui Luli ii dădea o ușoară exaltare visătoare. Dacă ar fi fost bărbat, Gabriela ar fi simțit delaolaltă teama și ispita unei pasionate îndrăgostiiri. Era însă o nuanță care înlătura echivocul. Un lied de Schumann te tulbură ca prezența dragostii la optsprezece ani, fără să-ți dea nevoia de-a-l strângă în brațe, de-a-l avea numai pentru tine, de-a-i spune „tu” ochi în ochi, respirându-l posesiv. Așa se simțea alături de Luli: cuprinsă de o proaspătă încântare contemplativă care-o seducea, fără să-i dea imboldul de-a seduce. Căci raporturile ei verbale cu Luli aveau același firesc, același calm și aceeași intimitate ca și până atunci, pe care, din alt punct de vedere, nici noua ei situație de profesoră a lui Luli nu le alterase. Schimbarea din ea față de Luli coincida cu surpriza aparției, după o despărțire de patru ani, a unei fetițe numită „Luli-boy” odinioară, revăzută atunci, pe peronul gării Galați, cu mirare, alta deși aeeeași, nouă ca și numele Luli, rămas singur pe buzele Gabrielei, deprinsă ani de-a rândul să-i spue Luli-boy, adică băiețelul Luli.

Când se cunoșcuseră, Luli avea cinci ani, Gabriela, nouă. Un plod și o fetiță. Tatăl lui Luli, până atunci judecător de instrucție la Bârlad, fusese avansat judecător de instrucție cu grad de președinte la Galați, unde tatăl Gabrielei era avocat, tot de la Bârlad venit înainte de căsătorie.

– Gabriela, vei avea o nouă prietenă. Vezi să fii drăguță cu ea.

E greu să fii „drăguță” cu prietenele impuse de capriciul tatei, mai ales când ești fetiță singură la părinți, abea cuprinsă de pasiunea lecturilor. Dar Lucica Novleanu era într-adevăr dezagreabilă. I se spunea și „Cica” fiindcă numele Lucica, dat de părinți, nu încăpuse încă întreg prin gurița ei până la trei ani, iar de atunci, mândră se vede că toate povestile apăreau cu numele ei „Cica” drept steag și goarnă, începea și ea mai toate frazele cu un „cică” spus c-un fel de trufie zburdalnică de mânzoc care nechează cu capul în sus, scuturându-și coama.

– Cică tu cine ești?

– Gabriela Nei.

– Spune și mata frumos cum te cheamă, o îndemnase tatăl ei, de la spate.

Dar Lucica scuturase capul negativ. Cum era cu puțină ca o fetiță știu-toare de povești să nu cunoască numele ei cel care mergea în fruntea alaiului zânelor, zmeilor și fetilor-frumoși?...

- O cheamă Lucica, dar noi îi spunem Cica. Știți, e cam sălbatecă, o scuzase zâmbind magistratul.

La acea epocă, Lucica Novleanu era numai ochi și păr. Un păr și niște ochi de Herodiadă. Gene zburlite, păr creț, slabă ca un greier de iarnă, o paloare caldă și un arzător clocot în ochii prea mari pentru trupul ei. Cotrobăia cu ochii, ca o țigancă cu mâinile, tot ce vedea în jurul ei. Astă durase cât timp stătuse captivă pe scaunul din salon. Apoi venise fatalul: „Hai, Gabriela, arată fetiței jucările tale”.

Gabriela o luase de mână să o distreze. Dar mânuța cu degete lungi îi scăpase din mâini ca o șopârlă. –

Cică, fii tu calul meu.

Imperativ.

Gabriela fusese; era binecrescută.

– Cică, tu ai păpuși?

Le avea intace în somnul lor de domnițe vrăjite. Lucica le mobilizase imediat, ducându-le la război în pas de defilare, cu trâmbițe în glas și armate dușmane în mâini.

– Cică, tu ai doctor?

N-avea.

Avea în schimb lacrimi de văduvă, fiindcă păpușile făcuseră atâtea vitejii, spunea Lucica, încât erau numai bune de înmormântat.

Peste puțin timp, Gabriela aflase cu o adevărată groază că părinții micului ciclon cumpăraseră casa de alături. Și, câteva zile după mutare, Lucica apăruse singură la ei în ogrădă – se strecurase se vede fără de știrea părinților –, intrase pe la bucătărie și o descoperise pe Gabriela tot în odaia măcelului, unde îi pusese în brațe o păpușă gătită ca miresele, spunându-i cu un ton de protecție dojană:

– Cică, să nu mai plângi la război.

Și fugise cum venise.

Păpușa fusese curcubeul de după furtună.

Lucica Novleanu era mai puțin ciclon decât părea la primul contact. Putea să asculte povești ceasuri de-a rândul, mult mai concentrată decât copiii cuminți. Le asculta, însă, fără lene, fără somnolență, fără „cap în poală”, cu dinții înclăsați, cu bărbia proiectată în afară, rezemându-și capul slab și palid în mânuța uscată cu degete prelungi. Atitudinea ei avea ceva primitiv oriental. Îți venea s-o îmbraci cu șalvari, punându-i mărgelile albastre la gât, brățari în jurul gleznelor, și pe cap, basma de culoarea macului.

Gabriela nu se mai putea gândi la povești, fără să nu-i apară întipărită în minte Lucica, ascultându-le. La început, poveștile erau un fel de bir: hrana blaurului ca să fie bland.

Lucica nu-i mulțumea. În schimb, însă, apărea din senin, aducându-i cele mai ciudate daruri: burateci, greieri, fluturi, clei de cireș, pui de șopârlă, broaște testoase, licurici, – cu o demnitate de șef de trib african împrietenit cu o față albă. După un an, însă, Lucica nu mai era acceptată ca o fatalitate, ci dorită. Absența ei lăsa un gol în Gabriela, pe care nici o distrație nu-l putea acoperi. Avea, firește, prietene de vrâsta ei, cu care se putea juca în felul fetelor și vorbi. Nici una, însă, nu se apropiase de ea ca Lucica, în clipele când o asculta, privind-o cu ochi de țigancă ghicitoare în ghioc. Subt formă de ciclon nu-i mai apăruse de la războiul păpușelor. La „Gabica” era cuminte. Când era însă la ea acasă, Gabriela o „auzea”: drac împielită. Era în ograda ei ca o ploaie de vară, până și pe acoperiș, cântând, râzând, dialogând cu ea, cu pietrele, cu copacii, cu câinii și pisicile, organizând mereu războaie din care nu ieșea mai crută decât păpușele Gabrielei, căci genunchii, coatele și fruntea ei, de la cucut până la zgâncă, purtau toate semnele eroice.

Apoi venise faza „Luli-boy”.

La șaisprezece ani, Gabriela era domnișoară cu admiratori, pe câtă vreme vecina ei era o Scufiță Roșie din cursul inferior, cu nota șase la conduită. Avea obrajii sănătoși de ulcică țărănească plină de căpsune, aceiași ochi splendizi de satră, și un năsuc tot atât de impertinent ca și răspunsurile ei. Dar abea crescuse.

Vecine, veneau la școală împreună, și împreună se întorceau acasă. De când începuse să învețe englezete, Gabriela îi spunea „Luli-boy”. Îi bătea dimineața la fereastră, și Luli-boy apărea cu bereta pe-o ureche, mâncând totdeauna pe stradă o felie de pâne unsă cu unt. Era foarte apreciată în clasa șasea, de când cu răspunsul dat profesorei de matematică, domnișoara Titron: galbenă ca lămâia – ficit – și c-o ușoară dicțiune grecească. Gabriela avea teză. Luli-boy venise într-un suflet să-i aducă sticluța cu cerneală uitată la ea. Domnișoara Titron o surprinsese înconjurate de fetele care-i admirau părul, genele și vivacitatea de veveriță îmblânzită.

– Ce cauți aici, fetițo?

– Am venit la prietena mea.

– Care prietenă? Ce prietenă? Cine îndrăznește?

Dar Luli nu-și pierduse cumpătul. Scuturându-și părul, cu mișcarea aceea de mânc care nechează – păstrată din întâia copilărie –, răspunse pompos, cum ar spune un rege „poporul meu”:

– Clasa a șasea.

Zâmbise și profesoara.

De atunci, și în cancelarie, Novleanu Lucia era numită „prietenă clasei a șasea”. Evident, măgulirea era de partea lui Luli-boy: oricum, fetiță din cursul inferior. Dar cu toată diferența de vrâstă, de rang școlar, și cu tot prestigiul pe care-l avea Gabriela față de ea, Luli-boy nu era ordonanța Gabrielei, ci mai degrabă pajul ei răsfățat. Tovărășia lor surprindea mai ales pe prietenele Gabrielei, care se bucura de o mare reputație școlară.

– Ce poți tu vorbi cu dracul acesta?

A vorbi, în sensul orgolios adolescent: adică schimb de gânduri, filosofare în doi, confidențe, proiecte împărtășite, complicitate mândră de generație nouă.

Mirarea prietenelor Gabrielei nu izvora numai din contrastul vrâstelor – ireductibil pentru fete abea tinere –, dar și din natura lui Luli-boy, atât de opusă Gabrielei. Căci Luli-boy era un fel de Aghiuță care stimula în recreații duhul băiețesc al cursului inferior, organizând tot războaie, oarecum sportive: cu minge, săniuță și chiar sabia de lemn, – de pe urma căror participantele stângace sau temerare se alegeau cu semne, ca și păpușile Gabrielei.

– Parcă-i fată de militar, nu de magistrat, se spunea la liceu.

Pe câtă vreme Gabriela, cu toate că învăța tenis, patinaj, înot și călărie, și dansa pe deasupra, era socotită și școlar și extrașcolar ca o „intelectuală”.

Și totuși, Luli era încorporată în intimitatea Gabrielei, fiind, ca și mai înainte, „auditoriu” ei. Îi istorisea toate lecturile, comentându-le, parcă neluând în seamă diferența de vrâstă. Și ochii lui Luli-boy se deschideau gravi și arzători, ca și odinioară când era o mică țigăncușă albă care asculta povestiri. Parcă erau două ființe în ea: una care trăia exterior, pasionat și copilăros, vorbăreată, agresivă, numai clocoț și neastămpăr; și alta care asculta transmisiunile Gabrielei cu o prematură concentrare în ochi.

Tot așa intra, fără s-o știe și s-o audă nimeni – cânii n-o lătrau: avea darul de-a se împrieteni deîndată cu toate dobitoacele – și se instala în odaia Gabrielei jos pe covor, cu spatele rezemat de părete. Gabriela o simtea cu coada ochiului. Dacă lucra, continua până ce isprăvea, fără grabă, trimetându-i în treacăt un zâmbet prietenos. Nu numai că n-o deranja, dar prezența ei înviora intimitatea, ca ochii unei stele deschiși în fiecare seară la fereastră, într-același loc al cerului. Era de acolo, deși venea de afară. Dacă ardea focul în sobă, mai aducea un lemn, de la bucătărie și se uita apoi la foc. Alteori se uita la Gabriela cum lucrează, ca și la foc. Alteori, cu capul răsturnat pe spate, se uita în sus, ca un ciobănaș pe un vârf de munte.

– La ce te gândești tu, Luli-boy? o întrebăse odată Gabriela, cu condeul în mâna, intrigată de perfecta ei pasivitate.

– Așa... departe...

Și mâna ei îngustă, cu degete fine, făcuse un gest grațios, ca și cum și-ar fi muiat degetele în coardele unei harfe; mâna cu care făcea numai drăcii pe-afară.

Locul acela de lângă zid era al ei, ca și cum ar fi germinat acolo.

Mai avea și alte drepturi în casa Gabrielei. La bucătărie, primăvara, ea învărtea puii în frigare, deasupra jarului, ronțăind un morcov crud. La bucătărie i se spunea Luluța, și era foarte bine primită. Se interesa de pisici, de câini, de puii lor și de tot ce se întâmpla cu fructele și legumele în apă și foc.

– Ei, Luluța nu-i ca duduia noastră, spunea bucătăreasa. Are să fie o gospodină...

Își vâra năsucul în toate oalele, cercetând și adulmecând, aducând Gabrielei miros de bucătărie și informații despre „ce-aveți la masă”. Avusesese un singur conflict la bucătărie. Dăruise odată Gabrielei un pui de cioră, prins de ea. Peste câțiva timp, darul căpătase glas de bariton și nărvuri păsărești. Gabriela îl expulzase la bucătărie. Ion – așa îl botezase Luli – era un cioroi privilegiat: se îngrășase din cale-afară, făcând burtă de crap – cum spunea Luli – fiindcă bucătăreasa era convinsă că ea l-a îmblânzit și că nu pleacă de dragul ei, cu toate că-i cam tăia aripele. Într-o zi Ion dispăruse. Că l-au mâncat pisicile, c-a zburat... Dar bucătăreasa se uita de-atunci cam chiorâs la Luluța.

– Tu? o întrebăse Gabriela confidențial

– El, răspunse Luli, bătând din palme în chip de zbor.

Cărțile Gabrielei ea le tăia cu un cuțit de masă, care părea palos în mânuța ei. Așa că era la curent cu toate lecturile Gabrielei, întâi prin titluri și fraze culese la întâmplare, apoi prin istorisirile devenite o tradiție. Cu lecturile personale și directe ajunsese la mușchetarii lui Dumas. Prin Gabriela, însă, trecuse de Loti, Farrère și Turgheniev, ajungând până la Dostoievski. Făptura ei minusculă, cu numele eroilor lui Dostoievski în gură, dădea impresia furnicilor care duc fire de păi uriașe, cu o mare seriozitate.

La începutul primăverii, Luli-boy dispărea inexplicabil.

– De ce n-ai venit aseară? o întreba Gabriela dimineață, când se ducea la școală,

– Am avut treabă, răspundea mica școlărită, evitând s-o privească pe cea din cursul superior.

Până când, într-o seară a unui început de primăvară, intrigată de anuala repetare a acestor dispariții și simțind lipsa ei în odaie, Gabriela plecase în investigație. O căutase acasă. Dar acasă toți o credeau la Gabriela. Nu era niciăieri. În sfîrșit, printr-un pur hazard, ridicând ochii spre cerul inserării, Gabriela o descoperi pe acoperiș.

– Ce faci acolo, Luli-boy?

– Sst! îi răspunse Luli-boy cu un deget pe gură, apărând din cerul hor-nurilor. Și, scoborându-se de acolo, și încredințase la ureche secretul: aştepta cocorii. Exact reditarea prieteniei cu clasa a sasea.

Cum pui pe marginea ferestrei fărâmituri pentru vrăbiile familiare, Gabriela îi pregătea uneori câte o surpriză: bomboane, fructe, alune, turtă dulce, ascunse alături de locul ei, subt faldul unei perdele. De aceea, mâna lui Luli, după ce se aşeza, făcea câte o mică inspecție laterală. Gabriela o auzea ronțăind. De mulțumit, nu mulțumea. Dar odată o rugase pe Gabriela să se plimbe numai cu ea. Ieșiseră împreună. Luli o condusese la debarcader.

– Gabico, hai să facem o plimbare cu barca, o invitase ea, arătând o barcă multicoloră, cu motor și steguleț.

– Luli-boy, n-am bani la mine.

– Dar am eu, zâmbise Luli deschizând mâna cu tezaurul.

Când venise ceasul despărțirii, Luli-boy era încă în cursul inferior. Gabriela absolviuse liceul. Tatăl ei obținuse un loc de avocat în contenciosul Băncii Naționale de la București, aşă că plecarea ei la universitate însemna și părăsirea Galațiilor, a camaradelor de școală, a casei copilăriei și a lui Luli-boy. Mai cu seamă. Accentul acestei melancolii de hotar cădea pe Luli-boy. În ea se încarna intimitatea anilor de copilărie și de școală. Ea era puiul rămas în cuibul gol, în clipa călătoriei spre viață. Și totuși, niciodată Luli-boy nu fusese mai veselă decât în ceasurile împachetării. Zburda prin odăi, parcă încântată de sonoritatea de biserică a casei care se golea. Ea fusese zâmbetul mutării, zâmbetul copilăriei, de care te desparți. Mică în sine, părea și mai mică alături de dulapurile scoase pe ușă și alături de camioanele cu cai normanzi.

La gară, lume multă venită să-și ia rămas bun. Luli, nicăieri. Gabriela o căutase pe subt canapele, printre paltoane, convinsă că iar le face vreo farsă. Dar nu-i dăduse de urmă, cu toate că minutarele devineau solemne ca genele unei agonii. Și abea în clipa clopotelului care mai amintea parcă o ultimă oară sunetul recreațiilor școlare, Gabriela, uitându-se din întâmplare pe fereastra care dădea pe cealaltă parte a trenului, o descoperise pe Luli-boy plângând cu ochii întă la fereastră, mică și singură în fața trenului ca greierul baladei lui Topârceanu: „Cri-cri-cri, toamnă gri, tare-s mic și amărăt”. Nici n-avusese timp să o sărute. Trenul se urnea, în timp ce Gabriela lupta să deschidă fereastra. Dar Luli-boy, subt ochii ei însăpmântați, după ce trenul pornise, se luase după tren c-un trap iute și zvârlise pe fereastră un mare pachet plat: ediția de lux a poezilor lui Eminescu. Ș-apoi – fiindcă mai toti călătorii priveau scena, tipând la ea: „Ia seama, fetițo, are să te calce trenul!” – își scuturase iar capul și, cu ochii zburliti de fulgere, scosese o limbă drăceașcă, lăsând trenul să defileze prin fața ei.

Cu tot plânsul, Luli fusese tot zâmbet în ultima clipă a despărțirii.

De-atunci, căile lor se despărțiseră, parcă pentru totdeauna. Luli-boy rămăsese la Galați, printre vechile amintiri, devenind „fetiță cu care mă jucam în copilărie”. Așa se păstrase în mintea Gabrielei: miniataturală, grațioasă și zburdalnică, iluminând uneori asupra somnului, în clipa unei întâmplătoare amintiri, față Gabrielei, cu un zâmbet care exprimat în vorbe ar fi însemnat: „Ce drăguț copil”. Se gândeau la ea tot mai rar, fiindcă trăia intens anii universității: altă muncă, alte distracții, alți camarazi, alt oraș. Câtă vreme trăiseră alături, și-o incorporase ca pe-o amuletă, făcând-o să participe astfel la viața vârstei ei. Acum însă, de când se despărțiseră, vîrsta devenise ocean între ele, păstrând-o pe Luli la un orizont, invizibil de mică, abea punct.

După ce-și luase licența, îndemnată pe de o parte de situația modestă a părinților ei, încurcați bănește în vremuri din ce în ce mai grele – boli, ipoteci intrate în conversiune – iar pe de altă parte cuprinsă de dorința vieții neatârnate, caracteristică mai ales generațiilor de după război, sătulă de tutelă și sedentarism, căutase o posibilitate de căștig oricât de modest, hotărâtă să-și treacă doctoratul în litere fără de ajutorul părinților. Ocazia se ivise. Foasta ei profesoră de franceză de la Galați îi oferea suplinirea catedrei în timpul congediului nelimitat obținut prin politică. La început, Gabriela șovăise. Despărțirea de București nu era atât de usoară. Dar zâmbetul glumet al unei telegrame o hotărâse brusc, cum te-ar determina o grădină întreținărită să apuci pe un drum în loc să apuci pe altul.

Iată textul telegramei:

„Vă așteptăm
Clasa opta”

Știuse deîndată că pluralul o ascunde pe Luli-boy. Îi răspunse lui Luli:
„Sosesc.
Gabriela”

De la București până la Galati zâmbise de atâtea ori, încât vecinii, curtenitori din clipa când se instalaseră, deveniseră întreprinzători. Natural, n-aveau nici un amestec cu zâmbetul întors peste ani. De-a lungul acestei călătorii și spre trecut, Luli era ca prezența sprintenă a stâlpilor de telegraf cu clipiri de rândunele la ferestrele goanei. Și se mai întâmpla ceva în sufletul Gabrielei: involuntara mândrie a celui care vine de departe, călători, cu enigma pe umăr ca un șoim de vânătoare, spre cei care-au rămas pe loc înconjurați de cunoscut. Plecase abea ridicată de pe băncile școlii, ducând încă timiditatea și stângăcia provincială. Se întorcea de la București licențiată, profesoră fostelor ei camarade de liceu, ca după o victorie când ești Tânăr. După anii de la București, Galațul îi apărea mic și intim, cădit parcă pe un covor al unei odăi familiare, să-l cuprinzi într-o mână, cu Luli-boy în el, ca un cărăbuș zburlit de zbor.

În clipa când luminile Galațului se iviseră cu ochi fosforescenți de buhne și pisici, o revăzuse pe Luli cu limba scoasă și bereta strâmbă în fața trenului... Asta se întâmpla cu ani în urmă, căci în clipa opririi trenului, după ce se uitase pe fereastra compartimentului fără să zarească pe peron ceea ce căuta, când văzuse la ușă capul Tânăr și solemn în paloarea lui de argint, ca un răsărit de lună pe mare exclamase:

– Luli... rămânând cu ochii mari deschiși spre ea, ca și cum ar fi întrebat-o intimidață: „Domnișoară, unde-i Luli-boy ?”

Înaltă cât și Gabriela, de la Luli-boy nu mai păstrase decât ochii, părul și mâinile înguste cu degete prelungi. Îți venea s-o respiți, nu s-o privești. Si în acea clipă chiar, cu toate că Luli îi intinsese brațele, spunându-i: „Ce bine-mi pare că te revăd, Gabico”, șoimul enigmatic nu mai era pe umărul Gabrielei, ci pe-al lui Luli. Parcă ea venea de departe, dintr-o misterioasă călătorie, deși Gabriela sosea pe vechile locuri, regăsind-o tot acolo, alta însă.

De-atunci începuse faza Luli.

Și de-atunci Gabriela o observase neconitenit, mirarea și încântarea primei revederi prelungindu-se și înnoindu-se. Era profesoara ei și pe deasupra locuiau împreună, căci părinții lui Luli nici nu concepeau ca prietena ei din copilărie să locuiască în altă parte. De fapt, noua atmosferă de familie, cu deprinderi la care trebuie să te adaptezi, cedind din capriciile libertății tale, n-o atrăgea deloc pe Gabriela; tocmai de aşa ceva dorea să scape. Dar o atrăgea Luli. Din cauza ei numai cedase stăruințelor; silind însă pe părinții lui Luli să accepte compromisul unei aşa-zise chirii.

Așadar, se vedea mereu, trăind alături, și totuși Luli mereu o intriga și o emoționa, ca și cum ar fi zărit-o numai, fără să-i stie glasul și mintea, fără să-i cunoască intimitatea și trecutul. Impresia aceasta, însă, o păstra în ea ca pe un secret, nu fiindcă ar fi avut un caracter îndivulgabil, dar pentru că n-avea cui să-l împărtășească. Nici notele din catalog, nici comentariile din cancelarie, nici reputația printre cunoscuți nu confereau lui Luli o personalitate excepțională. La școală era printre fruntașe, fără să fie faima unei promoții, cum fusese Gabriela.

– Prietena clasei a șasea s-a muiat de când a crescut, îi spusesec domnișoara Titron. Am mai îmblânzit-o noi, revenise ea, transformând într-un merit personal ceea ce spontan atribuise vrâstei.

Într-adevăr, la școală Luli era o elevă cuminte și normal bună. Nu se singulariza prin nimic. Printre colegele ei mai erau încă multe fete frumoase – spuneau profesoarele – aşa că și din acest punct de vedere Luli era integrată într-o pluralitate. Cei de-acasă o adorau, dar pentru ei nu era decât o Luli-boy devenită „domnișoară”, gata-gata să intre în balul vieții. Lipsa de mirare și de încântare exclamativă a celorlalți față de Luli dădeau Gabrielei certitudinea că ei n-o văd, nu că ea se înșeală. Si totuși, nici ea nu putea defini

profund cauza care, în sufletul ei, o singulariza pe Luli încântător între celelalte fete, fie cunoscute, fie străine. Plăcerea de-a trăi alături de Luli, de-a o însoții în plimbări, de-a sta de vorbă cu ea, de-a o avea alături, de-a o privi o domina acaparând-o, făcând-o parcă să renunțe temporar la afirmarea propriei ei feminități, deși era Tânără, abea cu patru ani mai mare decât Luli. Dar pentru Gabriela, tinerețea lui Luli era altceva, parcă abea atunci întâia oară întâlnit. Luli îi apărea într-o veșnică lumină de lună, care dădea o îndulcire de taină albă trupului și sufletului ei.

Odinioară, Luli-boy era auditorul Gabrielei și oarecum spectatorul ei intim. Acum, Gabriela luase rolul de atunci al lui Luli-boy. Raporturile dintre ele erau perfect normale, afectuoase, neatins de nici o constrângere. Atât numai că Luli parcă evita să vorbească despre ea. Gabriela o invitase indirect, făcându-i câteva confidențe. Dar Luli alunecase spre generalități, tocmai în clipa când tacerea interogativă a Gabrielei aștepta parcă pasul spovedaniei. Luli observase dezamăgirea Gabrielei, și-i spusese mai târziu, prietenos, dar c-un fel de jenă, și în treacăt:

– Ce vrei să-ți spun eu despre mine, Gabico ? Tu nu mă vezi...

Având aerul să-i spui: „Sunt o fată ca toate fetele. Nimic interesant.”

De la o vreme, însă, și fără ca nimic exterior să justifice aşa ceva, Gabrielea o crezuse îndrăgostită. Permanența tăinuită a unei pasiuni putea să comunice și Gabrielei o tulburare fără cauză aparentă, dar cu atât mai intensă, ca acele unde de parfum aduse până-n largul mărilor de brizele usoare ale primăverii, fără ca țărmul înflorit să apară ochiului.

Cine ...

Nici un bărbat nu dăduse Gabrielei bătaia de inimă adusă de această întrebare care-o privea pe Luli. Răspunsul nu-l putea găsi privind în jurul lor, printre cunoscuți. Unde era acest „cine ?”, a cărui prezență în Luli îi dădea o aspirație nostalgică? Cine putea fi ? Cum era ?...

Întrebări care depășeau cu mult simpla curiozitate, căci rădăcinile lor erau în inimă Gabrielei – de unde-și trăgeau hrana –, nu în mintea ei, unde numai apăreau.

Niciodată Gabriela nu simțise o aspirație mai profundă spre obscura splendoare a dragostii decât de-a lungul acestei epoci, când căuta să întrevadă în Luli ca într-o altă năframă a sfintei Veronica chipul necunoscut al unui bărbat.

Și această aspirație, în loc s-o răsfrângă asupra sufletului adus de la București, în loc s-o determine să întindă în sfârșit brațele celui de-acolo, care-i scria în fiecare zi, dimpotrivă, o îndepărta de el, lăsându-l încolo pe un țărm rămas, cu sufletul palpitând alături de Luli, ca în pânza unei corăbii care-o ducea și pe ea spre necunoscut.